

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 340

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu
(1/687)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 1/687 Esas Numaralı Tasarının	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Gerekçesi	4
• Dışişleri Komisyonu Raporu	5
• Tasarı Metni	7
• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	7
• Anlaşma Metni	8

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-613/3625

3/9/2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 13/8/2012 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/687)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Plan ve Bütçe Komisyonu Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GEREKÇE

Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının ana amacı; beraberinde yalnızca sermaye değil, aynı zamanda teknoloji, yönetim becerisi, uluslararası pazarlara giriş şansını da getiren doğrudan yabancı sermaye yatırımlarını taraf ülkeler arasında teşvik etmek ve ilgili ülkenin hukuki düzeni içinde bu yatırımların korunmasını sağlamaktır.

Ülkemiz müteşebbis ve sermayesinin dış ülkelere açılması, aynı zamanda yabancı yatırım ve ileri teknolojinin ülkemize gelmesi yolu ile ekonomimizin küreselleşen dünya ekonomi içinde etkin bir şekilde yer alması, genel ekonomik politikamızın ana hedefleri arasındadır. Bu çerçevede, ülkemizde yapılan doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının korunması ve daha fazla yabancı sermaye gelişinin özendirilebilmesi için, yatırım ve ticaret ilişkilerimizin yoğun olduğu veya bu ilişkilerin gelişmesine yönelik potansiyele sahip olduğu düşünülen ülkelerle, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının imzalanması büyük önem arz etmektedir.

Daha istikrarlı bir yatırım ortamının teminini öngören bu Anlaşma ile birlikte iki ülke arasındaki sermaye akışında artış gerçekleşmesi beklenmektedir. Anlaşma, yatırımcılara ekonomik ve yasal güvence verirken, ilgili ülkelere yeni herhangi bir yük getirmemektedir.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

1 Kasım 2012

Esas No: 1/687

Karar No: 273

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 3/9/2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 1/10/2012 tarihinde tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 24 üncü Yasama Dönemi 31/10/2012 tarihli 38 inci toplantısında Dışışleri Bakanlığı ve Ekonomi Bakanlığı temsilcilerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonu havale edilen metinler incelendiğinde Tasarının, 30 Mayıs 2012 tarihinde imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunması amacıyla hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde, karşılıklı olarak Türkiye ve Kosova'daki yabancı sermayeli yatırımların ve ilgili faaliyetlerin tabi olacağı muamelenin belirlenerek doğrudan sermaye yatırımlarının teşvik edilmesi, yatırımların korunması ve ekonomik iş birliği için uygun koşullar oluşturulması amacıyla imzalanan ve Kosova tarafında onay süreci tamamlanan Anlaşmanın onaylanması uygun bulunmuştur.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci, 2 nci ve 3 üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Ankara Milletvekili Emrullah İşler ve İzmir Milletvekili Rıfat Sait Tasarı ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Volkan Bozkır</i>	<i>Muhammed Çetin</i>	<i>Osman Aşkın Bak</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Kâtip	Üye	Üye
<i>Gönül Bekin Şahkulubey</i>	<i>Osman Faruk Lođođlu</i>	<i>Ali Rıza Alaboynur</i>
Mardin	Adana	Aksaray

Üye	Üye	Üye
<i>Emrullah İşler</i>	<i>Sinan Oğan</i>	<i>Ahmet Berat Çonkar</i>
Ankara	Iğdır	İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Osman Oktay Ekşi</i>	<i>Osman Taney Korutürk</i>	<i>Mehmet Muş</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Rıfat Sait</i>	<i>Abdullah Çalışkan</i>	<i>Hasan Karal</i>
İzmir	Kırşehir	Rize
(Bu raporun özel sözcüsü)		
	Üye	Üye
	<i>Şaban Dişli</i>	<i>Burhan Kayatürk</i>
	Sakarya	Van

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KOSOVA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KOSOVA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 30 Mayıs 2012 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 1- Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 2- Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 3- Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

B. Arınç

Başbakan Yardımcısı

B. Bozdağ

Avrupa Birliği Bakanı

E. Bağış

Çevre ve Şehircilik Bakanı

E. Bayraktar

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

T. Yıldız

Gümrük ve Ticaret Bakanı

H. Yazıcı

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Günay

Milli Savunma Bakanı

İ. Yılmaz

Başbakan Yardımcısı

A. Babacan

Adalet Bakanı

S. Ergin

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

N. Ergün

Dışişleri Bakanı V.

C. Yılmaz

Gençlik ve Spor Bakanı

S. Kılıç

İçişleri Bakanı

İ. N. Şahin

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

B. Yıldırım

Başbakan Yardımcısı

B. Atalay

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

F. Şahin

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

F. Çelik

Ekonomi Bakanı

M. Z. Çağlayan

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

M. M. Eker

Kalkınma Bakanı

C. Yılmaz

Milli Eğitim Bakanı

Ö. Dinçer

Sağlık Bakanı V.

M. M. Eker

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
KOSOVA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
YATIRIMLARIN
KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN
ANLAŞMA

Bundan böyle “Akit Taraflar” olarak adlandırılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kosova Cumhuriyeti Hükümeti,

Özellikle bir Akit Tarafın yatırımcılarının, diğer Akit Tarafın ülkesindeki yatırımları ile ilgili olarak, Akit Taraflar arasındaki ekonomik işbirliğini artırma arzusu ile,

Bu gibi yatırımlara uygulanacak muameleye ilişkin anlaşmanın sermaye ve teknoloji akımı ile Akit Tarafların ekonomik kalkınmasını teşvik edeceğini kabul ederek,

Yatırımlara adil ve eşit muamele edilmesinin; yatırımlar için istikrarlı bir ortamın idamesi açısından arzulanır olduğunda ve ekonomik kaynakların etkin kullanımının en üst düzeye çıkarılmasına ve yaşam standartlarının geliştirilmesine katkıda bulunacağına mutabık kalarak ve

Bu amaçlara sağlık, güvenlik ve çevreye ilişkin genel uygulama önlemleri yanında uluslararası kabul görmüş işçi haklarını zayıflatmadan ulaşılabileceğine ikna olarak,

Yatırımların teşviki ve karşılıklı korunması ile ilgili bir anlaşmanın yapılmasına karar vermiş olarak,

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır:

MADDE 1
Tanımlar

İşbu Anlaşmanın amacı bakımından:

1. “Yatırım” terimi; uzun süreli ekonomik ilişkiler kurmak amacıyla bir Akit Tarafın ülkesinde Akit Tarafın kanunlarına ve düzenlemelerine uygun olarak edinilen, iş faaliyetlerine ilişkin her türlü mal varlığını ifade eder ve başta aşağıda sayılanları, bunlarla sınırlı olmamak üzere özellikle aşağıdakileri içerir:

- (a) taşınır ve taşınmaz malların yanı sıra ipotek, rehin, kefalet gibi diğer haklarla ülkesinde malvarlığının bulunduğu Akit Tarafın kanun ve düzenlemelerine uygun olarak tanımlanan diğer benzer haklar;
- (b) yeniden yatırılan gelirler, para alacakları veya bir yatırımla ilgili mali değeri olan diğer haklar;
- (c) hisseler, hisse senetleri ya da şirketlere iştirakin diğer her türlü şekli;
- (d) başta patentler, sınai tasarımlar, teknik süreçler olmak üzere teknik bilgi, ticari itibar, know-how gibi sınai ve fikri mülkiyet hakları;
- (e) doğal kaynaklara ilişkin imtiyazlar da dahil olmak üzere, kanun veya sözleşme ile verilmiş iş imtiyazları.

Bununla birlikte; bir şirketin yüzde onundan (10) daha az hissesine veya oy hakkına tekabül eden ve borsa yoluyla edinilmiş yatırımlar işbu Anlaşma kapsamına girmeyecektir.

2. “Yatırımcı” terimi:

Bir Akit Tarafın ülkesinde yatırım yapmış olan

- (a) bir Akit Tarafın kanunlarına göre diğer Akit Tarafın vatandaşlığını haiz olan gerçek kişileri,
- (b) Kayıtlı işyerleri ile birlikte faaliyetlerinin önemli bir bölümü diğer Akit Tarafın ülkesinde bulunan ve o Akit Tarafın yürürlükteki mevzuatı çerçevesinde kurulmuş veya teşekkül etmiş şirketleri, firmaları ve veya iş ortaklıklarını

ifade eder.

3. “Gelirler” terimi bir yatırımdan elde edilen meblağları ifade eder ve bunlarla sınırlı olmamakla beraber özellikle, kar, faiz, sermaye kazançları, royaltiler, ücretler ve temettüleri içerir.

4. "Ülke" terimi:

(a) Türkiye Cumhuriyeti ile ilgili olarak; kara ülkesini, iç sularını, karasularını ve bunların üzerindeki hava sahasını, aynı zamanda canlı ve cansız doğal kaynakların araştırılması, işletilmesi ve korunması amacıyla Türkiye'nin uluslararası hukuka uygun olarak üzerinde egemenlik veya yargı hakkına sahip olduğu deniz alanlarını ifade eder.

(b) Kosova Cumhuriyeti ile ilgili olarak; Kosova Cumhuriyeti'nin, uluslararası hukuka uygun olarak üzerinde yargı veya egemenlik hakkına sahip olduğu ülkesini ifade eder.

MADDE 2
Uygulama Kapsamı

İşbu Anlaşma 10 Haziran 1999 tarihinden sonra, bir Akit Tarafın ülkesinde diğer Akit Tarafın yatırımcılarınca, o ülkenin kanunları ve düzenlemelerine uygun olarak yapılan yatırımlarına uygulanır. Bununla birlikte, işbu Anlaşma, Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce ortaya çıkan uyumsuzlıklara uygulanmaz.

MADDE 3
Yatırımların Teşviki ve Korunması

1. Kendi kanunları ve düzenlemelerine tabi olarak, her bir Akit Taraf, ülkesinde, diğer Akit Taraf yatırımcılarının yatırımlarını mümkün olduğunca teşvik edecektir.

2. Her bir Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımları, diğer Akit Tarafın ülkesinde her zaman adil ve eşit muamele ile tam koruma ve güvenlik de dahil olmak üzere, uluslararası hukukun asgari muamele standartlarına uygun bir muameleye tabi tutulur. Akit Taraflardan hiçbiri, keyfi veya ayrımcı tedbirlerle bu gibi yatırımların yönetilmesine, sürdürülmesine, kullanımına, faydalanılmasına, genişletilmesine veya elden çıkarılmasına hiç bir şekilde engel olamaz.

MADDE 4
Yatırımlara Uygulanacak Muamele

1. Her bir Akit Taraf, kendi kanunları ve düzenlemeleri çerçevesinde, yatırımları herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarının yatırımlarına benzer durumlarda uygulanandan daha az elverişli olmayacak şekilde ülkesine kabul eder.

2. Her bir Akit Taraf, kurulmuş olan bu yatırımlara, bunların yönetilmesine, sürdürülmesine, kullanımına, faydalanılmasına, genişletilmesine veya elden çıkarılmasına ilişkin olarak, kendi yatırımcılarının yatırımları ya da üçüncü bir ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına benzer durumlarda uyguladığı muameleden hangisi en elverişli ise, bundan daha az elverişli olmayan bir muamelede bulunur.

3. Akit Taraflar, ülkelerinde yatırım yapmak üzere ya da bir yatırımın yürütülmesiyle ilgili olarak ülkelere giriş yapmak ya da ülkelerinde geçici olarak ikamet etmek isteyen diğer Akit Taraf kişilerinin başvurularını ulusal mevzuatları çerçevesinde iyi niyetle değerlendirir.

4.(a) İşbu Maddenin hükümleri, bir Akit Tarafın tamamen ya da kısmen vergilendirmeye ilişkin bir diğer uluslararası anlaşma veya düzenleme ile tanımlanmış olduğu bir muameleyi, tercihi veya ayrıcalığı, diğer Akit Tarafın yatırımcılarına da sağlamakta yükümlü olduğu şeklinde yorumlanmaz.

(b) İşbu Anlaşmanın ayrımcılık yapmama, ulusal muamele ve en çok kayırılan ulus muamelesi hükümleri, Akit Taraflardan herhangi birinin, bir gümrük birliği, ekonomik birlik veya parasal birliğe, bir ortak pazara veya serbest ticaret bölgesine üyeliğinden veya bunlarla ortaklığından kaynaklanan ve bu Akit Tarafın kendi vatandaşlarına ya da şirketlerine, veya bu gibi bir birliğin, ortak pazarın ya da serbest ticaret bölgesinin üye devletlerinin vatandaşlarına veya şirketlerine veya herhangi bir üçüncü ülke vatandaşlarına veya şirketlerine tanımlanmış olduğu tüm mevcut veya gelecekteki avantajlara uygulanmaz.

(c) İşbu Maddenin 1 ve 2. paragrafları aynı zamanda hem bu Anlaşmada hem de Akit Taraflardan birinin imzacısı olduğu diğer benzer bir uluslararası anlaşmada yer alan yatırımcı ile ev sahibi Akit Taraf arasındaki uyumsuzluğun çözümü konusundaki hükümler bakımından uygulanmaz.

(d) İşbu Anlaşmanın 3 ve 4. Maddelerinin hükümleri, Türkiye Cumhuriyeti'ni, toprak, gayrimenkul ve bunlar üzerindeki aynı hak edinimi bakımından kendi yatırımcılarının yatırımlarına uyguladığı muamelelerin aynısını diğer Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarına uygulamakla yükümlü kılmaz.

MADDE 5
Genel İstisnalar

1. İşbu Anlaşmanın hiçbir hükmü, bir Akit Tarafın:

- a) insan, hayvan veya bitki hayatı veya sağlığının veya çevrenin korunması için düzenlenen ve uygulanan;
  - b) canlı veya cansız tükenebilir doğal kaynakların korunmasıyla ilgili;
- ayrımcı olmayan herhangi bir hukuki önlemi almasına, sürdürmesine ya da uygulamasına engel olacak şekilde yorumlanamaz.

2. İşbu Anlaşmanın hiçbir hükmü:

(a) bir Akit Tarafın, açıklanmasını temel güvenlik çıkarlarına aykırı gördüğü herhangi bir bilgiyi açıklamasını veya böyle bir bilgiye erişime izin vermesini gerektirecek şekilde;

(b) hiç bir Akit Tarafın,

(i) silah, cephane ve savaş gereçleri ticareti ile bir askeri ya da diğer bir güvenlik kuruluşuna doğrudan veya dolaylı olarak diğer mal, teçhizat, hizmet ve teknoloji sağlama amacıyla yapılan alışveriş ve işlemlere ilişkin;

(ii) savaş zamanında veya uluslararası ilişkilerle ilgili diğer acil durumlarda;

veya

(iii) nükleer silahların veya diğer patlayıcı nükleer cihazların yayılmasının önlenmesine ilişkin ulusal politikaların veya uluslararası anlaşmaların uygulanmasıyla ilgili olarak

kendi temel güvenlik çıkarlarının korunması için gerekli gördüğü tedbirleri almasına engel olacak şekilde ; veya

(c) herhangi bir Akit Tarafı, uluslararası barış ve güvenliğin sürdürülmesi için Birleşmiş Milletler Şartından kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmek amacıyla harekete geçmekten alıkoymak şekilde;

yorumlanamaz.

MADDE 6
Kamulaştırma ve Tazminat

1. Yatırımlar, kamu yararı gözetilerek, ayrımcı olmayacak biçimde; anında, yeterli ve etkin tazminat ödenerek, uygun hukuki usule ve işbu Anlaşmanın 4. Maddesinde belirtilen genel muamele ilkelerine göre yapılanlar hariç olmak üzere kamulaştırılmaz, devletleştirilemez veya doğrudan ya da dolaylı olarak benzer etkisi olan tedbirlere (bundan sonra kamulaştırma olarak anılacaktır) maruz bırakılamaz.

2. Sağlık, güvenlik ve çevre gibi halkın genel refahını ilgilendiren meşru hedeflerin korunması amacıyla düzenlenen ve uygulanan ayrımcı olmayan yasal önlemler, dolaylı kamulaştırma teşkil etmez.

3. Tazminat, kamulaştırılan yatırımın kamulaştırma işleminin yapıldığı veya kamuoyuna duyurulduğu tarihten önceki piyasa değerine eşit olur. Tazminat gecikme olmaksızın ödenir ve 8. Maddenin 2.fikrasında da belirtildiği gibi serbestçe transfer edilebilir olacaktır.

4. Tazminat serbestçe çevrilebilen bir para cinsi ile ödenecek ve tazminatın ödenmesinde gecikme olması durumunda tazminat, ev sahibi Akit Tarafın ülkesinde kamu alacaklarına ödenen en yüksek faiz oranına eşit oranda bir faiz içerir.

MADDE 7
Zararlar için Tazminat

1. Yatırımları diğer Akit Tarafın ülkesinde savaş, isyan, halk ayaklanması veya diğer benzeri olaylar nedeniyle zarar gören Akit Taraflardan her birinin yatırımcıları, bu gibi kayıplar bakımından aldığı tazmin edici tedbirlere ilişkin olarak, diğer Akit Tarafın kendi yatırımcılarına veya herhangi bir üçüncü bir ülke yatırımcılarına, uyguladığı muameleden daha az elverişli olmamak üzere, hangisi en elverişli ise, o muameleye tabi tutulur.

2. Bu Maddenin 1. paragrafı hükümleri saklı kalmak üzere, anılan paragrafta belirtilen durumlardan herhangi birinde, diğer Akit Tarafın ülkesinde aşağıda sayılanlar sebebiyle zarar gören bir Akit Taraf yatırımcısının;

(a) mallarına ev sahibi Akit Tarafın silahlı kuvvetleri veya resmi makamlarınca el konulması; veya

(b) ev sahibi Akit Tarafın silahlı kuvvetleri veya resmi makamlarınca yatırımının çatışma halinde değilken ya da durum zorunlu kılmadığı halde tahrip edilmesi

durumlarında ortaya çıkacak kayıpları giderilir veya makul ölçüde tazmin edilir. Yapılacak ödemeler başka bir para birimine serbestçe çevrilebilir olacaktır.

MADDE 8
Ülkesine İade ve Transfer

1. Tüm vergisel yükümlülüklerin yerine getirilmesini müteakip, her bir Akit Taraf, bir yatırıma ilişkin bütün transferlerin kendi ülkesinden içeri ve dışarıya serbestçe ve gecikme olmaksızın yapılmasına iyi niyetle izin verir. Bu gibi transferler, aşağıdakileri içerir:

- (a) gelirler,
- (b) bir yatırımın tamamının veya bir kısmının satışı veya tasfiyesinden elde edilen gelirler,
- (c) 6.ve 7. Madde'de belirtilen tazminatlar,
- (d) yatırımlarla ilgili olarak alınmış kredilerin ana para ve faiz ödemeleri,
- (e) diğer Akit Tarafın ülkesinde, bir yatırımla ilgili uygun çalışma izinlerini edinmiş olan bir Akit Tarafın vatandaşlarının aldıkları maaş, ücret ve diğer gelirleri,
- (f) yatırımla ilgili uyumsuzlıktan kaynaklanan ödemeler.

2. Aksi yatırımcı ve ev sahibi Akit Tarafça kararlaştırılmadıkça, transferler, yatırımın yapılmış olduğu konvertibl para birimi veya herhangi bir konvertibl para birimiyle, transferin yapıldığı tarihte geçerli olan piyasa döviz kuru üzerinden yapılır.

3. İstisnai durumlarda, ödemeler ve sermaye hareketlerinin ödemeler dengesi üzerinde ciddi zorluklara sebep olduğu veya sebep olma tehdidini yarattığı durumlarda her bir Akit Taraf ayrımcılık yapmadan ve iyi niyeti esas alarak geçici sürelerle transferleri kısıtlayabilir.

MADDE 9
Halefiyet

1. Eğer Akit Taraflardan biri, kendi yatırımcılarının yatırımlarını ticari olmayan risklere karşı korumak amacıyla bir kamu sigortası veya garanti planına sahipse ve bu Akit Tarafın bir yatırımcısı bu sigortayı edinmişse, sigortalayanın yatırımcı ile sigortalayan arasındaki sigorta sözleşmesinin şartlarından kaynaklanan her türlü halefiyeti diğer Akit Tarafça kabul edilir.

2. Sigortalayan halefiyetten dolayı yatırımcının haklarını kullanmaya ve taleplerini öne sürmeye yetkilidir ve yatırım ile ilgili yükümlülükleri üstlenir. Halef olunan haklar veya talepler yatırımcının asli hak veya taleplerini aşmaz.

3. Bir Akit Taraf ile sigortalayan arasındaki uyumsuzluklar işbu Anlaşmanın 10. Maddesinin hükümlerine göre çözümlenir.

MADDE 10

Bir Akit Taraf ile Diğer Akit Tarafın Yatırımcıları Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Akit Taraflardan biri ile diğer Akit Tarafın bir yatırımcısı arasındaki, bu yatırımcının yatırımı ile ilgili uyuşmazlıklar, yatırımcı tarafından ayrıntılı bilgi içerecek şekilde ülkesinde yatırım yapılan Akit Tarafa yazılı olarak bildirilir. Mümkün olduğu ölçüde, yatırımcı ve ilgili Akit Taraf bu uyuşmazlıkları danışmalar ve müzakereler yoluyla iyi niyetle çözmeye gayret ederler.
2. Uyuşmazlıkların, 1.paragrafta belirtilen yazılı bildirim tarihini takip eden altı (6) ay içerisinde bu şekilde çözümlenmemesi halinde, uyuşmazlıklar yatırımcının seçebileceği aşağıdaki mercilere sunulabilir:
  - (a) ülkesinde yatırımın yapılmış olan Akit Tarafın yetkili mahkemesi veya
  - (b) İşbu Madde'nin 4(a) ve (b) paragraflarında belirtilen durumlar hariç olmak üzere,
    - (i) Her iki Akit Tarafın da imzacısı olmaları durumunda, "Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi" ile kurulmuş Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez (ICSID),
    - (ii) Yatırımcının ülkesi olan Akit Taraf ya da uyuşmazlığa taraf olan Akit Taraflardan sadece birinin ICSID Sözleşmesinin taraflarından biri olması durumunda ise ICSID Sekreteryası tarafından Dava İşlemlerinin Yönetilmesi için Ek İmkan'ı düzenleyen kurallar kapsamında ICSID,
    - (iii) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL)'nın Tahkim Usulü Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir ad hoc hakem heyeti.
3. Yatırımcının uyuşmazlığı işbu Maddenin 2. paragrafında bahsedilen uyuşmazlık çözüm yollarından birine veya diğerine sunduğu andan itibaren, bu yollardan birinin seçimi nihâidir.
4. Bu Madde'nin 2. paragrafının hükümlerine bakılmaksızın;
  - (a) sadece Türkiye Cumhuriyeti'nin yabancı sermaye ile ilgili mevzuatına uygun olarak, herhangi bir iznin gerekli olması halinde, gereken izni sağlamış ve fiilen başlamış yatırım faaliyetlerinden doğrudan kaynaklanan uyuşmazlıklar, Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez'e (ICSID) veya Akit Tarafların üzerinde mutabık kaldıkları diğer herhangi bir uluslararası uyuşmazlık çözüm mekanizmasına sunulabilir;

(b) Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesinde bulunan taşınmazlar üzerindeki mülkiyet haklarına ve aynı haklara ilişkin uyuşmazlıklar tamamen Türk Mahkemelerinin yetkisi altındadır ve bu nedenle Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez'e (ICSID) veya diğer herhangi bir uluslararası uyuşmazlık çözümü mekanizmasına sunulamaz.

c) "Devletler ile diğer Devletlerin Vatandaşları arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi"nin 64.Maddesi ile ilgili olarak:

Türkiye Cumhuriyeti, "Devletler ile diğer Devletlerin Vatandaşları arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi"nin yorumu ya da uygulanmasıyla ilgili olarak Türkiye Cumhuriyeti ve diğer herhangi bir Akit Devlet arasında ortaya çıkmış ve görüşmeler yoluyla çözümlenmemiş herhangi bir uyuşmazlığın Uluslararası Adalet Divanı'na götürülmesini kabul etmez.

5. Tahkim kurulu kararlarını, işbu Anlaşmanın hükümleri, ülkesinde yatırım yapılan ve uyuşmazlığa taraf olan Akit Tarafın kanunları ve düzenlemelerine (kanunlar ihtilafına ilişkin kurallar da dahil olmak üzere) ve her iki Akit Tarafça kabul edilen ilgili uluslararası hukuk ilkelerine uygun olarak alır.

6. Tahkim kararları uyuşmazlığın bütün tarafları için nihai ve bağlayıcıdır. Her bir Akit Taraf verilen kararları kendi ulusal kanunları çerçevesinde yerine getirir.

MADDE 11

Akit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Akit Taraflar işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulanmasıyla ilgili aralarında çıkan herhangi bir uyuşmazlığa iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde hızlı ve adil bir çözüm arayacaklardır. Bu bakımdan, Akit Taraflar bu gibi çözümlere varmak için doğrudan ve anlamlı müzakerelerde bulunmayı kabul ederler. Eğer Akit Taraflar uyuşmazlığın başladığı tarihten itibaren altı (6) ay içerisinde yukarıda belirtilen yöntemler ile kendi aralarında bir anlaşmaya varamazlarsa, Akit Taraflardan herhangi birinin talebi üzerine, uyuşmazlık üç üyeli bir tahkim heyetine sunulabilir.

2. Tahkim talebinin alınmasından itibaren iki (2) ay içerisinde, her bir Akit Taraf bir hakem tayin edecektir. Tayin edilen bu iki hakem Akit Tarafların onayı üzerine üçüncü bir devlet vatandaşı olan üçüncü bir hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Akit taraflardan herhangi biri belirlenmiş süre içerisinde hakem atayamaz ise Akit Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından atama yapılır.

3. Eğer her iki hakem atanmalarından itibaren iki (2) ay içerisinde Başkan seçiminde anlaşmaya varamazlar ise, Başkan Akit Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından atanır.

4. Eğer, işbu Madde'nin 2. ve 3. paragraflarında belirtilen durumlarda, Uluslararası Adalet Divanı Başkanı söz konusu görevi yerine getirmekten alıkonursa veya Başkan Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise, atama Başkan Yardımcısı tarafından yapılacaktır ve eğer Başkan Yardımcısı da bu görevi yerine getirmekten alıkonulursa veya Başkan Vekili Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise, atama Akit Taraflardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli Divan üyesi tarafından yapılır.

5. Tahkim heyeti Heyet Başkanının seçildiği tarihten itibaren üç (3) ay içinde, işbu Anlaşmanın diğer hükümleriyle tutarlı olacak şekilde usul kuralları üzerinde anlaşmaya varır. Böyle bir anlaşmanın olmaması halinde, tahkim heyeti, genel kabul görmüş uluslararası tahkim usulü kurallarını dikkate alarak, usul kurallarını tayin etmesini Uluslararası Adalet Divanı Başkanından talep eder.

6. Aksi kararlaştırılmadıkça, Başkanın seçildiği tarihten itibaren sekiz (8) ay içerisinde bütün beyanlar yapılır, bütün duruşmalar tamamlanır ve tahkim heyeti, hangisi daha sonra gerçekleşirse, son beyanların sunulduğu veya duruşmaların bittiği tarihten sonra iki (2) ay içinde karara varır. Tahkim heyeti, nihai ve bağlayıcı olacak kararını oy çokluğu ile alır.

7. Başkan'ın ve diğer hakemlerin masrafları ile davayla ilgili diğer harcamalar Akit Taraflar tarafından eşit olarak ödenir. Ancak, heyet, kendi takdiri ile masrafların daha yüksek bir oranının Akit Taraflardan biri tarafından ödenmesine karar verebilir.

8. Eğer bir uyuşmazlık, işbu Anlaşmanın 10. Maddesi uyarınca bir uluslararası tahkim mahkemesine sunulmuşsa ve hala mahkeme önündeysen, aynı uyuşmazlık işbu Madde hükümleri uyarınca başka bir uluslararası tahkim mahkemesine sunulamaz. Ancak, bu durum, Akit Taraflar arasında doğrudan ve anlamlı görüşmeler yapılmasını engellemez.

MADDE 12

Danışmalar

Akit Taraflar yatırımlarla ilgili işbu Anlaşmanın uygulanmasına veya yorumlanmasına ilişkin ortaya çıkabilecek herhangi bir konu hakkında danışmalarda bulunurlar.

MADDE 13

Seffaflık

Her bir Akit Taraf mümkün olduğu ölçüde, işbu Anlaşmanın kapsamına giren herhangi bir konu ile ilgili kanun, düzenleme ve genel nitelikli idari kuralların derhal yayımlanmasını sağlar veya ilgili kişilerin ve diğer Akit Tarafın bunlar hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlayacak şekilde hazır bulundurulmasını temin ederler.

MADDE 14

Yürürlüğe Girme

1. İşbu Anlaşma, Akit Tarafların, yürürlüğe girmeye ilişkin gerekli iç yasal işlemlerin tamamlandığına dair yazılı ve diplomatik kanallarla yapılan bildirimlerden sonuncusunun yapıldığı tarihte yürürlüğe girer. Anlaşma on (10) yıllık bir süre boyunca yürürlükte kalır ve bu maddenin 2.paragrafına göre sona erdirilmediği sürece yürürlükte kalmaya devam eder.

2. Akit Taraflardan biri bir yıl öncesinden diğer Akit Tarafa yazılı bir bildirimde bulunarak ilk on yılın sonunda veya bu tarihten sonraki herhangi bir zamanda Anlaşmayı sonlandırabilir.

3. İşbu Anlaşma Akit Tarafların karşılıklı yazılı rızasıyla her zaman değiştirilebilir. Değişiklikler işbu Maddenin ilk paragrafında belirtilen aynı yasal usul çerçevesinde yürürlüğe girer.

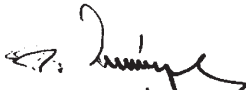
4. İşbu Anlaşmanın sona erdiği tarihten önce yapılan veya edinilen ve işbu Anlaşmanın kapsamında olan diğer yatırımlarla ilgili olarak, işbu Anlaşmanın diğer tüm Maddelerinin hükümleri sona erme tarihinden itibaren bir on (10) yıl daha geçerli olmaya devam eder.

İşbu Anlaşma aşağıda imzaları bulunan ve Hükümetlerince uygun şekilde yetkilendirilen temsilcileri tarafından huzurlarında imzalanmıştır.

Ankara'da 30 Mayıs 2012 tarihinde iki nüsha olarak Türkçe, Arnavutça, Sırpça ve İngilizce dillerinde, tüm metinler eşit derecede geçerli olmak üzere imzalanmıştır.

İşbu Anlaşmanın yorumunda farklılık olması halinde, İngilizce metin geçerlidir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Zafer ÇAĞLAYAN
Ekonomi Bakanı

KOSOVA CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Mimoza KUSARI-LILA
Başbakan Yardımcısı,
Sanayi ve Ticaret Bakanı

